

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 131/17
Luxembourg, 5. december 2017

Sklepni predlogi generalnega pravobranilca v zadevi C-451/16
MB/Secretary of State for Work and Pensions

Generalni pravobranilec Michal Bobek meni, da je zahteva nacionalnega prava, da mora biti oseba, ki je spremenila spol, neporočena, da bi bila upravičena do državne starostne pokojnine, nezakonita.

Taka zahteva ni v skladu z Direktivo EU o enakem obravnavanju moških in žensk

MB je bila rojena leta 1948 in je bila ob rojstvu vpisana kot moški, poročila pa se je leta 1974. Leta 1991 je začela živeti kot ženska in si je leta 1995 z operacijo spremenila spol. Vendar MB ni zaprosila za neomejeno potrdilo o priznanju spola po nacionalni zakonodaji, ker bi moral v tistem času poročen prosilec za tako potrdilo razveljaviti svojo zakonsko zvezo, saj istospolna zakonska zveza po pravu Združenega kraljestva ni bila dovoljena. MB z ženo nista želeli razveljaviti zakonske zveze.

MB je leta 2008 dopolnila 60 let, kar je upokojitvena starost za ženske, rojene pred 6. aprilom 1950. Zaposila je za državno starostno pokojnino. Njena vloga je bila zavrnjena, ker ni imela neomejenega potrdila o priznanju spola in je zato za namene določitve njene upokojitvene starosti ni bilo mogoče obravnavati kot žensko. MB je to odločitev izpodbijala pred nacionalnimi sodišči. Trdi, da neporočenost kot pogoj pomeni diskriminacijo, ki je v nasprotju s pravom EU.

Direktiva EU¹ prepoveduje diskriminacijo na podlagi spola v zvezi z državnimi dajatvami, vključno s starostno pokojnino. Direktiva določa izjemo od te prepovedi, pri čemer državam članicam dovoljuje, da s področja njene uporabe izvzamejo določanje upokojitvene starosti v namene dodeljevanja starostne pokojnine. Združeno kraljestvo je uporabilo to pravico, tako da je upokojitvena starost za ženske, rojene pred 6. aprilom 1950, 60 let, za moške, rojene pred 6. decembrom 1953, pa 65 let.

Vendar se v času, ko je MB sprožila postopek pred nacionalnimi sodišči, privzeti spol transspolne osebe ni priznaval za namene določitve starosti, ob kateri ima pravico do državne pokojnine, če je bila ta oseba v trajajoči zakonski zvezi.² Vrhovno sodišče Združenega kraljestva Sodišče sprašuje, ali je ta položaj v skladu z Direktivo.

Generalni pravobranilec Michal Bobek v sklepnih predlogih z današnjega dne meni, da je **zahteva, ki se nanaša le na transspolne osebe, da so neporočene, zato da so lahko upravičene do državne pokojnine**, v nasprotju z Direktivo. Po njegovem mnenju to **povzroča neposredno diskriminacijo na podlagi spola, ki je ni mogoče objektivno utemeljiti**.

Generalni pravobranilec pri sprejemanju tega sklepa presoja, ali okoliščine primera povzročajo neposredno diskriminacijo na podlagi spola. Za neposredno diskriminacijo je značilno različno

¹ Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215).

² Notranji položaj v Združenem kraljestvu se je spremenil. The Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (zakon o zakonski skupnosti (med istospolnimi pari) iz leta 2013) je začel veljati 10. decembra 2014. Istospolnim parom dovoljuje sklenitev zakonske zveze. S priložo 5 k temu zakonu je bil spremenjen člen 4 Gender Recognition Act 2004 (zakon o priznavanju spola iz leta 2004), ki določa, da mora Gender Recognition Panel (komisija za priznanje spola) poročenemu prosilcu izdati neomejeno potrdilo o priznanju spola, če se s tem strinja zakonski partner prosilca.

obravnavanje primerljive skupine oseb v škodo druge skupine zaradi njene „zaščitene lastnosti“ (v tem primeru njenega spola).

Generalni pravobranilec se sklicuje na dosedanje sodno prakso Sodišča, v kateri je to potrdilo, da prepoved diskriminacije na podlagi spola zajema diskriminacijo, ki izhaja iz spremembe spola.

Dalje, generalni pravobranilec zavzema stališče, da bo to, katera je upoštevna primerjalna skupina za ugotovitev diskriminacije na podlagi spola v okviru spremembe spola, odvisno od okoliščin primera. V zadevnem primeru generalni pravobranilec meni, da so ustrezna primerjalna skupina cispolne ženske, saj je sporno vprašanje dostop do pokojninskih dajatev za transspolne osebe, ki so spremenile spol iz moškega v ženski, v primerjavi s cispolnimi ženskami.

Nazadnje, generalni pravobranilec sklepa, da gre za neenako obravnavanje, saj zakonski stan za cispolne osebe nima nobene vloge pri dostopu do državne starostne pokojnine, medtem ko morajo poročene transspolne osebe razvezati zakonsko zvezo.

Po mnenju generalnega pravobranilca takšno različno obravnavanje na podlagi spola ne more biti utemeljeno. Neposredna diskriminacija na podlagi spola je dovoljena le v posebnih primerih, naštetih v Direktivi. Odstopanje, s katerim je državam članicam dovoljena ohranitev različnih upokojitvenih starosti za upravičenost do starostne pokojnine pri moških in ženskah, ne dopušča različnega obravnavanja transspolnih oseb in oseb, katerih spol ni posledica spremembe spola.

Generalni pravobranilec dalje razpravlja o širših posledicah primera.

Navaja, da je mogoče trditi, da so srž obravnavanega primera pogoji za priznanje spremembe spola, ne pa pogoji za dostop do državne starostne pokojnine.

Generalni pravobranilec priznava, da je država članica tista, ki določi pogoje za pravno priznavanje spremembe spola osebe. Vendar ne sprejema trditve, da to preprečuje sklep o neenakem obravnavanju na podlagi tega, da pogoj, da je oseba neporočena, ni neposredna zahteva za dostop do državne starostne pokojnine, temveč zahteva za priznanje spremembe spola, za katero določitev pogojev spada v pristojnost držav članic.

Pojasnjuje, da bi bilo po njegovem mnenju s takim pristopom področje uporabe prava Unije, povezano s prepovedjo diskriminacije na podlagi spola, v celoti odvisno od različnih pogojev, določenih na nacionalni ravni, kar bi nazadnje privedlo do diskriminacije „skozi zadnja vrata“. Generalni pravobranilec opozarja, da morajo države članice pristojnosti izvajati tako, da je to skladno s pravom Unije, zlasti določbami, povezanimi z načelom nediskriminacije.

Generalni pravobranilec pojasnjuje, da njegov sklep kljub temu ne pomeni, da bi bile države članice prisiljene priznati istospolne zakonske zveze. Od držav članic bi se namreč zahtevalo le, da dostop do sporne dajatve ni odvisen od tega posebnega pogoja, da je oseba neporočena. Države članice še naprej svobodno odločajo, ali dopuščajo istospolne zakonske zveze ali ne.

Nazadnje generalni pravobranilec ponavlja, da v obravnavani zadevi poudarek ni na istospolni zakonski zvezi, temveč gre bolj za kombinacijo več pogojev, ki ustvarjajo precej poseben položaj. Ta položaj nastane deloma zaradi odstopanja od enega temeljnih načel prava Unije, s čimer se omogoča neposredna diskriminacija na podlagi spola glede dostopa do državne starostne pokojnine, kar pa ni le izjemno, temveč se pričakuje, da bo postopoma izginilo, in sicer z izenačenjem upokojitvene starosti za moške in ženske v Združenem kraljestvu. Posledično bo nujno odpravljen tudi vzrok za težavo v obravnavanem primeru.

OBVESTILO: Sklepni predlogi generalnega pravobranilca za Sodišče niso zavezujoči. Naloga generalnih pravobranilcev je, da Sodišču popolnoma neodvisno predlagajo pravno rešitev zadeve, ki jo obravnavajo. Sodniki Sodišča zdaj začenjajo posvetovanje o zadevi. Sodba bo razglašena pozneje.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne

odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sklepnih predlogov je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan predstavitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki s predstavitve sklepnih predlogov so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106